

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-474-0-2>

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PERSONALITY IN PSYCHOORGANIC SYNDROME AND DEMENTIA

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПРИ ПСИХООРГАНІЧНОМУ СИНДРОМІ ТА ДЕМЕНЦІЇ

Melnyk K. Yu. Мельник К. Ю.

*Senior Laboratory Assistant at the
Department of Psychiatry, Psychotherapy
and Medical Psychology
Shupyk National Healthcare University
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

*старший лаборант кафедри психіатрії,
психотерапії та медичної психології
Національний університет охорони
здоров'я України імені П. Л. Шупика
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0008-5303-3515>*

Перед тим як переходити до основних понять зазначеної теми слід розглянути історичний аспект цього питання, основними дослідниками якого були:

– Andrews June – дослідниця в галузі психології старіння та деменції. Вона досліджувала психосоціальні аспекти догляду за пацієнтами з деменцією та розвивала програми підтримки для їхніх родин.

– Alois Alzheimer – німецький психіатр і невролог, який вперше описав поєднання симптомокомплексів, яке німецький психіатр Еміль Крепелін згодом назвав ім'ям науковця.

– Karl Kleist – німецький невролог, який співпрацював з Альцгеймером і вніс важливий внесок у розуміння психоорганічного синдрому.

– Edouard Claparède – швейцарський невролог, який також вніс вагомий внесок у дослідження психоорганічних синдромів, зокрема, в дослідження пам'яті та амнезії.

– Arnold Pick – чеський невролог, який описав форму деменції, відому тепер як хвороба Піка, яка відрізняється від хвороби Альцгеймера.

Важливо розуміти, що психоорганічний синдром та деменція містять в собі комплекс психологічних та фізіологічних змін, які відрізняються від типових вікових метаморфоз.

Ці зміни є результатом органічного ураження головного мозку і проявляються як порушення когнітивних функцій, емоційної сфери, поведінкових аспектів та змін особистості.

На характер цих змін впливає тип деменції, стадія захворювання, а також індивідуальні особливості особистості до початку хвороби.

Психологічні особливості, що спостерігаються при зазначених захворюваннях, багатогранні та динамічні. Вони виявляються на різних рівнях психічної активності та можуть визначально впливати на якість життя пацієнта. Хотілося б зазначити та розглянути декілька важливих аспектів: пізнавальні, емоційні та порушення поведінки [1, с. 79].

До пізнавальних порушень в контексті психоорганічного синдрому та деменції можна віднести:

– Порушення пам'яті: пацієнти з даними захворюваннями зустрічаються зі складністю запам'ятовування інформації, подальшим її зберіганням і відтворенням, появою помилкових спогадів і це ще не всі можливі особливості пам'яті.

– Порушення уваги: тут поступово починає знижуватися концентрація уваги, внаслідок цього з'являються труднощі з перемиканням уваги, а потім і утриманням її на об'єкті.

– Порушення мислення: з самого початку починається уповільнення мислення, потім зниження абстрактного мислення, труднощі з розв'язанням повсякденних проблем, можуть також помічатися і порушення логіки міркувань.

– Порушення мови: помічається й виникнення труднощів з пошуком слів, розумінням інших людей, вираженням своїх думок.

– Агнозія: проявляється розладом процесів впізнання об'єктів, при цьому прості функції сприймання збережені, як і загальне орієнтування (наприклад, нездатність впізнати знайомий об'єкт, варіантів може бути більше).

– Апраксія: синдром порушення цілеспрямованих рухів і дій з предметами, але не супроводжуються паралічем, парезами, тремором.

Емоційні порушення в даному контексті будуть проявлятися у вигляді: апатії; дратівливості; тривожності; депресії та ейфорії. Варто зазначити, що не всі ці симптоми будуть, а також і той факт, що на різних стадіях захворювання вони будуть мати різні прояви.

До порушень поведінки можна віднести: блукання (бажання кудись йти без логічного підкріплення); агресивність (може бути різного спрямування як фізична, так і вербальна у формі агресії, яка буде спрямована як на оточення, так і на близьких); імпульсивність (сюди можна віднести неконтрольовані дії та неконтрольованість імпульсів) і на останок соціальна ізоляція та ритуальна поведінка.

І тут ми переходимо до найголовнішого – до змін особистості у зв'язку з вище сказаним, точніше буде сказати – на тлі вищенаведеного зміни можуть проявлятися у вигляді втрати індивідуальності, емоційної сплосченості; відсутності психологічної резилентності; егоцентризму.

До факторів, що будуть впливати на вираженість психологічних змін, можна віднести: тип деменції (бо залежно від типу деменції пацієнти

будуть мати різні профілі психологічних порушень); психоорганічний синдром теж буде робити відбиток залежно від клінічних проявів та варіантів перебігу. Важливо врахувати стадію захворювання, індивідуальні особливості до захворювання (темперамент, характер, рівень освіти та інтелектуальні можливості), соціальне оточення (хоч і останнє, але не по важливості), все це може впливати на перебіг і зміни особистості.

Треба розуміти, що психологічні зміни при деменції та психоорганічному синдромі є непростим явищем, яке вимагає комплексного підходу до оцінки та лікування. Тому що зміни, які виникають, суттєво впливають на якість життя пацієнта та осіб, які за ним доглядають. Оцінка психологічних змін та процесів, які відбуваються, дозволяє розробити індивідуальний план реабілітації та можливих варіантів догляду, які будуть спрямовані на поліпшення якості життя та збереження соціальної активності.

Діагностика та лікування будуть включати:

- Клінічну оцінку, а саме діагностику когнітивних, емоційних та поведінкових симптомів (когнітивні тести); клінічний огляд пацієнта.
- Лабораторні дослідження й образне дослідження мозку.
- Вивчення медичної історії.
- Медикаментозну терапію.
- Психотерапію, яка буде підтримувати як пацієнтів, так і їх родини.

Ця теза охоплює основні аспекти психологічних особливостей особистості при психоорганічному синдромі та деменції, включаючи когнітивні, емоційні, поведінкові, соціальні та фізичні аспекти, а також етіологію, патогенез, діагностику та лікування. Розгляд цієї теми є важливим, тому що тривалі хвороби, які несуть за собою різного роду збитки – як ментальні, бо пацієнти та їх родини мають невеликі страждання, так і фінансові. Також в контексті теми важливо розуміти, що будь-які дослідження будуть допомагати покращувати та попереджати багато проблем, такі як різного роду адиктивна поведінка, що будуть ще більше впливати на зміни особистості.

Шляхи вирішення та подолання змін особистості – це першочергово зміни надання соціальних та медичних послуг (надалі це підтримка таких пацієнтів на всіх етапах); застосування психотерапії як зазначалося вище; підтримка та турботливе ставлення родини, опікунів та оточення навколо. Зазначена вище інформація буде помічником в цьому.

Література:

1. Приб Г. А. Соціальна психіатрія і наркологія: навч. посіб. Київ: ІПК ДСЗУ, 2016. 255 с.
2. Nicole C. L. Hess et al. The effect of exercise intervention on cognitive performance in persons at risk of, or with, dementia: A systematic review and meta-analysis. *Healthy Aging Research*. 2014. Vol. 3. № 1. P 1-7. DOI: 10.12715/har.2014.3.3.
3. World Alzheimer Report 2014 // Alzheimer's Disease International. URL: <https://www.alzint.org/u/WorldAlzheimerReport2014.pdf>.
4. Павленко Г.В. Особистісні диспозиції як чинник психологічного благополуччя в умовах невизначеності. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. 2018. Вип. 45. С. 230–239.
5. Rao AV. Psychiatric morbidity in the aged. *Indian J Med Res*. 1997. Vol. 106. P. 361-369.
6. Molnár G. et al. Ageing and problems in differential diagnosis of psychoorganic syndromes. *Archives of Gerontology and Geriatrics*. 1993. Vol. 16. Issue 2. P. 177-189.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-474-0-3>

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE STUDY OF GENDER CHARACTERISTICS IN SOCIO-PSYCHOLOGICAL EXPECTATIONS

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОЧІКУВАННЯХ

Paryliak O. V. Париляк О. В.

Postgraduate Student аспірант
Vasyl Stefanyk Precarpathian Прикарпатський національний
National University університет імені Василя Стефаника
Ivano-Frankivsk, Ukraine м. Івано-Франківськ, Україна

Вивчення гендерних особливостей у соціально-психологічних очікуваннях є складним і багатограним завданням, що вимагає використання різноманітних методологічних підходів. Різні наукові дисципліни, такі як соціальна психологія, гендерні дослідження, соціологія та інші, пропонують свої підходи до аналізу цього феномену. Ці підходи дають змогу не лише краще зрозуміти гендерні особливості